

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oraă 6 cr., a treia-oraă 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În București

primește abonamente Ioan Bianu, profesor, București. Calea Victoriei nr. 135.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Revista externă.

Rezultatul cunoscut până acum al alegerilor din Franța dovedește din nou, că forma republicană a țării pătrunde straturile poporului francez tot mai adânc și mai întins. În ultima cameră, monarhiștii de toate colorile au fost reprezentați prin 170 deputați; azi abia ajung la jumătatea acestei cifre. Și de câte intrigi, câte afaceri murdare nu s'au folosit ei pentru dărîmarea republicei, toate înzadar: poporul francez a știut deosebi înjosirea caracterelor unor republicani de frunte de forma statului, care într'atîta a știut să ridice mărirea, puterea și prestigiul Franței.

Și boulangiștii, 30 la număr, acești monarhiști deghisați, au fost bătuți, încât abia 6—7 vor intra în cameră pentru a dispărea cu totul, alipindu-se cu vreme la alte grupuri curat republicane, când vor vedea că ideile reprezentate de așa zisul boulangism, n'au absolută trecere în țară.

Ceea-ce surprinde mai mult în alegerile acestea, este numărul foarte slab în care au fost aleși așa numiții „raliați”, adică foștii monarhiști, care vînzînd zădărnica lupte fătîșe în contra republicei, se declară republicani, nu-antă clericală. Se știe, că tot sprijinul ce arată Vaticanul republicei în timpurile din urmă, recomandând prin enciclice și mai multe scrisori către prelații francezi, avea în vedere formarea puternică, tocmai prin „raliați” a unui partid puternic clerical în Franța. Se vede însă că poporul francez n'are încredere în ei, nu prea pune preț pe republicanismul lor, căci n'a trimis dintre ei în viitoarea cameră decât 13.

Era temere, că poate socialiștii vor birui tare în alegeri; nici aceasta nu s'a adeverit, căci din amîndouă fracțiunile lor: radicalii de nuanță socialistă și socialiștii puri n'au cîștigat laolaltă decât 30 mandate dintre 581 deputați.

Înfrângere au suferit și republicanii radicali cu Clémenceau în frunte, care în atîtea rînduri primejdiau pac-nica și prospera desvoltare a activității parlamentare, făcînd în așa mare grad nestabilă orice ocărmuire regulată a țării. Destul! Destule au fost frămîntările neclibzuite, care numai spre dauna republicei și a întregii țări totdeauna se întorceau. Vreau guverne

stabile, care să-mi procure ocărmuire liniștită spre a-mi valida toate forțele”. Așa a gîndit poporul francez alegînd în majoritate covîrșitoare ca reprezentanți republicani convinși, neînfricoșați, pășind mereu pe calea progresului înainte, dar' cu minte cum-penită, neprovocătoare de nimeni, admițînd ori-ce om de bunăvoință. Putem să gratulăm Franței de astfel de rezultat.

O întregă săptămână tînu în starea cea mai încordată spiritele celor două surori ale gîntei latine, Franța și Italia, întemplantu-se unul din acele incidente sociale peste măsură de regretabile, din care atît de lesne se poate naște și vîrjă politică, mai ales cînd „prieteni buni” ai amîndurora certați tind a profita din ea. În orașul Aigues-Mortes din Sudul Franței se află oare de sare foarte întîns, în care lucrătorii italieni lucrează pe mai puțină plată decât cei francezi. În anul curent, companiile de acolo ocupau 450 Italiani și 150 Francezi. De aici neconținute frecări între cele două neamuri, din care s'a născut Joi, sîp-tămîna trecută, o încăierare sîngeroasă. În ziua dîntău au fost răniți mai mulți Francezi, iar' acestia venind a doua zi în număr mare, năvăliră peste Italiani, dintre care au căzut mai mulți morți și foarte mulți răniți. Asemenea încăierări sînt dealtfel foarte dese în Sudul Franței, unde lucrătorii din amîndouă neamurile la ori-ce pas se întînesc și cu ori-care alt neam, fie chiar cu lucrătorii ruși, cu care Francezii se află astăzi în așa strînsă prietenie, s'ar întîmpla asemenea certuri.

Îndată după primirea primelor de-peși despre încăierare, în toată Italia s'a produs o ferveură vehementă: urmau demonstrații sgomotoase pe stradele orașelor principale, strigîndu-se pretutindeni: „Jos Franța! Cerem rîsbunare!” Ambasada franceză din Roma și consulatele franceze din celelalte orașe italiene erau în mare primejdie de a fi insultate de popor, ceea-ce de sigur ar fi provocat un conflict diplomatic serios între cele două țări. Mulțumită cuminții guvernului italian că nu s'a întemplat nimic ce ar putea de motiv la rup-tură sau chiar la turbare trecătoare între cele două guverne. Guvernul francez a destituit pe primarul din Aigues-Mortes, promițînd pedep-

sirea aspră a culpabililor, precum și des-păgubire deplină familiilor vătămăte, iar' guvernul italian a scos din funcțiune pe mai mulți slujbași care s'au arătat molateci întru oprirea demonstrațiilor.

Conflictul e aplanat.

Nu demult guvernul englez a scos la iveală „Cartea albastră”, adică colecția documentelor diplomatice, în care de cel mai mare interes internațional sînt acelea urmate cu Statele-Unite din America privitor la înființarea unui „tribunal internațional de împăciuire”. Am adus la timp și noi știrea că camera engleză a admis per-tractările de urmat cu Statele-Unite în privința încheierii formale a unui contract, prin care amîndouă țările se leagă a-și rezolva toate certurile lor pre-sentîndu-le unui tribunal compus din mai multe guverne, evitînd în ori-ce cas rezolvarea cu armele.

Deși tractat formal între Engli-tera și America nu există încă, totuși ei și-au supus cea din urmă a lor ceartă unui tribunal compus din Franța, Italia și Suedia. Era vorba de pescuitul focilor (cîne de mare) în strîm-toarea de mare dela Behring, pe care Uniunea americană o proclama de „mare închisă” și voia să excludă alte state din pescuitul focilor. Pînă acum numai Engli-tera și Uniunea participau la pescuit și această din urmă mereu împedea pe pescuitorii englezi. Tribunalul a respins argumentele Uni-unei admițînd drepturile Engli-terei, căreia pe deasupra America va tre-bui să-i plătească 1 1/2 milion de dolari drept despăgubire pentru daunele suferite.

Dacă s'ar supune și rezolvarea ces-tiunii naționalităților unui tribunal internațional, de sigur Ungurii nu nu-mai că ar pierde ori-ce drept la rîsfă-țare ca popor sîlbatec nepotrivit în stă-riile europene, dar' ar fi și osîndiți a plăți anuțiilor pentru toate răpirile și jefuirile o așa despăgubire, pe care nici n'ar pute să o răspundă.

O isbîndă a Slovacilor naționaliști. „Budapesti Hirlap” dela 24 August sub titlul „Înaintarea panslaviștilor” publică la loc de frunte următoarele:

„Din orașul Sv.-Mikulaș, în comitatul Liptov, unde azi s'au început conferențele

sinodului evangelic de conf. augsb. din districtul dincoace de Dunăre, corespondentul nostru ne trimite o știre uimi-toare. La conferență, ale cărei des-bateri le conduc: episcopul Baluk ca president bisericesc și Martin Szent-Jodvî ca president mî-rean, au fost aleși după realegerea funcționarilor bisericești con-form legii celei nouă primite de sinodul general numai și numai can-didații lui Dula și soții. Foștii funcționari au căzut toți, nici unul din cei cu simțămînte maghiare n'a fost ales, ceea-ce produce mare indignare în cer-curile maghiare (adece renegate, căci acolo nici pui de Maghiar nu există. Red. „Trib.”) Desbatere viuă s'a încins din cauza folosirii limbii maghiare și slo-vace. După amiază s'a dat banchet de 200 tacămuri; seara concert, cu programul întreg slovacesc. În ședința de mîne se va discuta despre înfiin-țarea gimnasiului slovacesc și des-pre facultatea de teologie din Pojon”.

Ne bucurăm din inimă pentru această isbîndă a amicilor noștri slovaci, căror le adresăm felicitările noastre cele mai sincere. Nazdar!

Nelegiuiri ungurești.

Primim următoarele:

Chișineu, 24 August n. (Tele-gramă particulară a „Tribunei”). Cole-giul electoral al preoților romîni din trac-tul protopopesc al Chișineului, întrunit astăzi în școala romînd din Chișineu pentru a întregi prin alegere numărul membrilor sinodului electoral protopopesc, a fost con-turbat în lucrarea sa prin un pretins ex-mis polițenesc al protopretorului din loc.

În contra acestei violări și încăl-cări arbitrare a celui mai sfînt drept constituțional bisericesc al nostru, am pro-tesat îndată în adunare și protestăm cu toată tîria și pe această cale în fața lumii.

Prooținea romîndă gr.-or. din tractul Chișineului.

Spicuiuri din foile maghiare.

Foile maghiare aduc știrea, că inspec-torul școlar Sipos Orbán din Oradea-mare vrea să întenteze proces dlor Dr. Felician Bran, secretar consistorial, și Kiss Döme, ad-vocat, pentru cuvînt că l-ar fi calumniat,

afirmînd că dînsul a participat la sîlbătî-cile din Oradea-mare.

Foarte bine. Să se facă lumină.

Să ne spună însă atunci dl Sipos Orbán, că cine a condus aceste desfîșnate?

Și dacă dînsul se supără pentru atîta, atunci Românii care au fost atît de crunt batjocoriți unde se ceară dreptate, și dacă nu li-se dă, cum să-și iee ei singuri dreptate?

Înainte de a porni proces, mult simți-torul inspector regesc școlar ar fi bine să me-diteze, dimpreună cu alți colegi ai sei în ale confesiunii șoviniste, și la această întrebare.

„Magyar Hirlap” dela 24 August po-lemisînd cu „Narodni Politik” din Praga, care a condamnat pe Unguri pentru ienice-rismul lor, spune că se nu tot facă Boemii gâlăgie, și mai ales se nu facă contra Un-gurilor atunci, cînd ei prin kisdédv-uri nu vor decât să ajute familiile slovace sărace a-și crește mai cu înlesnire copii.

Ce minciună sfruntată!

Uneltiri ungurești.

Cu privire la chipul cum Ungurii caută prin fel de fel de uneltiri să maghiarizeze, ni-se scriu din Orăștie următoarele:

Gimnasiul reformat din Orăștie, înființat de marel maghiarizator Kun Kocsárd (pe care cu ocașiunea iubileului seu de 90 ani l-au sîrbătorit și câțiva Romîni de ai noștri din ceata patrio-ților), cu scop de a face „adeverată cultură maghiară” și „simțămînte patri-otice” mai accesibile blăstămărilor de Romîni, își împlinește vocațiunea în-tr'un mod de desprețuit și demn de sistemul actual, al cărei factor principal e corupția. Așa de exemplu: se îm-part mai multe stipendii între acei tineri romîni, care se obligă a învăța religiunea la reformați, și se declară de ma-gyar emberi. Nenorocitele ființe, care au ajuns pe mâinile modernilor ieniceri sînt mai ales nobili de pe țeara Hațegului („egyházi nemesek”, un-gurește). Sălașul-superior se poate lăuda în această privință, căci are trei fii re-negați: unul e Bal Lascu, stud. de cl. VII-a gimn., al doilea e Mihail Tira, al treilea Vlad George, ambii studenți de cl. I. gimn., cumpărați cu 48 fl. 80 cr. stipendiu anual. Pe al patrulea l-au cumpărat mai ieftin, adică cu 40 fl., bag-seamă fiindcă n'are pele de căne.

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Scrierea la antici.

(Urmare și fine.)

Callimach prin cunoștințele sale atrase pe toți învîțății și pe toți poeții în Alexan-dria. Acestia apoi cu toții laolaltă înființară școala alexandrină. Cei mai însemnați reprezentanți ai școlii alexandrine erau: Cal-limach, Phileta și Ermesianace. Toți lucrau pe întrecute și Alexandria în curînd deveni centrul științelor și al muselor. Toată gloria se cuvenia Alexandriei. Alexandria era plină de averi și de științe. Nici nu-i veni în minte, că Pergamul azi-mîne are se o învingă.

Pergamul, capitala Mysiei, dela a. 283 înainte de Christos înflorira pe zi ce merge. Se bucura de un guvern drept și de un pre-sidiu puternic. Presidiul îi era Roma, iar' guvernul regii Eumenizi și Attalizi. Roma n'a mai avut o provincie așa de fidelă cum a fost Pergamul, pentru aceea regii Pergamului erau foarte stimați înaintea Romanilor. E dreaptă zicala: „Cine cinstește pe altul, pe sine se cinstește”. Roma și Pergamul știau ce-i stîmă și datorința. Roma își făcea cu stîmă datorința de protector, iar' Pergamul se purta cu reverență unui supus față cu Roma atot-puternic. Altcum Eumenizii și Attalizii puteau fi modelul regilor și domnitorilor: își iubiau patria, își iubiau poporul. Prosperarea Perga-mului și a poporului pe toate terenele era capul lucrului. Conlucrau din toate rîspu-te-rite ca Pergamul să fie avut, iar' poporul să fie fericit. Puneau deci mult pond pe desvol-tarea comerțului, pe înflorirea industriei și pe lăptirea științelor. Firește sub un guvern

asa de generos toată năsuința era urmărită de un succes splendid, de un progres înbucur-ător. Dovadă pentru industria Pergamului poate servi pergamentul, care veacuri întregi înfrîura toată lumea literară; iar' cît pentru comerțu e destul a ne revoca la averile co-losale ale Attalizilor. Ambele dovezi eclatante. Comerțul și industria Pergamului dăru erau niște lucruri bine cunoscute înaintea tuturor popoarelor.

Dacă ar crede cineva că literatura și științele erau la Pergameni lucruri uitate, acela mult s'ar înșela. Pentru-că tocmai lite-ratura și științele au fost primele baze și is-voare ale desvoltării comerțului și industriei Pergamenilor. Știm că Egiptenii auzind că Pergamenii vreau să-și adune o bibliotecă ca și a lor din Alexandria, numai și numai ca să-și împedece în scopul mării, au oprit ex-portul papirului din Egipt, cugetînd că Per-gamenii neavînd papir nu vor pute să-și facă cărți, și prin urmare nu le vor lua gloria, despre a cărei pierdere pînă acum nici a visa nu le veni în minte. Dar' cu cît au fost Egiptenii mai rîutăcioși, cu atît Pergamenii s'au arătat mai trairnici și mai diligenți. Nu desperaseră, ci din contră să puse pe lucru, și în curînd se putură lăuda cu o materie de scris mai bună și mai tînoare decât papirul Egiptenilor. Unde se asuprește un popor harnic și de vieață, de comu asupritul în-vinge. Materia aceasta a fost pergamentul, prin ajutorul căruia și-au realizat scopul prefipt.

Vedem dar', că la Pergameni știința, industria și comerțul sînt trei lucruri nese-parabile, care sînt motive și cauze pentru desvoltarea unui altuia. La tot casul basa

progresului a fost știința, și coroana încă i-a fost știința; iar' coroana i-a fost biblioteca înființată sub Attal al II-lea. Aceasta a fost a doua bibliotecă. Instituitor a fost Crate Malote.

Crate a fost un bărbat deștept. Avea un talent rar și un caracter firm și nepătat. Posedea toată încrederea lui Attal. Acesta la anul 169 a. Christos îl trimise în Roma. Aici petrecu mai mult timp. Era totdeauna înconjurat de tineri romani. El le da instrucție din limba grecească. În puțin timp repre-sentantul lui Attal înființă în Roma școala grecească. El a fost la Romani cel dîntău gramatic grecesc Sueloniu zice despre el (De illustr. gramm. cap. 2): „Per omne legationis tempus plurimas acroasibus subinde fecit, assi-dueque disseruit, ac nostris exemplo fuit ad imitandum”.

Prin activitatea sa autorii grecești se împămînteniau în Roma vîzînd cu ochii. Iu-birea de a copia autori grecești măria din zi în zi. Pe lîngă produsele grecești se culti-vau și cele naționale. Fiecare patriu își împodobia casa cu cărți grecești și latinești. Așa pentru procurarea sau copierea căr-ților era ceva onorific. Cu cît spesa cineva mai mult pe cărți, cu atîta-i era mai mare lauda. Mulți tîneau la onoare aceasta. Din-tre toți acestia cel mai demn fu Lucull.

Lucull, un mare iubitor de cărți și de științe, își adună cele mai rari și pentru aceea cele mai scumpe cărți. La el se aflau în număr mare cărți latinești și grecești. Ar-marul seu de cărți în cîrînd deveni o biblio-tecă întreagă, care consista din mai multe chilii. Chiliile bibliotecii erau decorate cu icoane de ale învîțăților. Lîngă bibliotecă

erau niște grădini pline de arta timpului de atunci. Biblioteca și grădinile sale erau tot-deauna și tuturor deschise. Cine avea voe de a ceti, putea intra în biblioteca lui Lucull în ori-ce timp. Străinii, care treceau prin Roma, toți cercetau biblioteca și casa lui Lu-cull, unde se puteau recrea trupește și sufle-tește. El însuși ședea în bibliotecă cu oa-rele deplin, cetînd sau vorbind cu filosofi grecești și cu poeții romani. Care filosof sau poet era constrîns de neajunsuri materiale, de sigur putea conta la liberalitatea lui Lu-cull. Casa lui Lucull era casa unui Maece-nate, iar' bibliotecă sa era casa muzelor.

Acesta a fost prima bibliotecă a Ro-manilor. Dar' biblioteca lui Lucull a fost numai bibliotecă privată. Biblioteca publică Roma încă nu avea. Iuliu Caesar, după afir-marea lui Sultoniu (Vita divi Iulii cap. 44), voi să înființeze una, din autori grecești și latini, dar' fiind împedecat de moarte, nu-și putu realiza scopul: „Destinabat bibliothecas graecas latinasque... Talia agentem atque meditantem mors praevenit”. Așadar meritele înființării unei biblioteci publice se cuvin lui Asiniu Pollione.

Biblioteca lui Pollione era pe muntele Aventin, în atrilul libertății, și era decorată cu icoane de ale bărbatilor celor mai renumiți. Așa dovedește Pliniu! (Hist. n. XXXV. 2.)

Pollione încă iubia cărțile. Era un om erudit, poet bun (Verg. Eclog. III. v. 86.), orator distins (Quint. XII. 11, 28), istorio-graf imparțial (Orațiu Carm II. 1.) și seria tragedii reușite. (Orațiu Sat I. 10.) Prin ca-litățile acestea își câștigară lauda tuturor, iar' prin lauda aceasta deteră și altora impuls la asemenea lucruri.

Sub efectul lui Pollione înființă și Au-gust o bibliotecă, care, pentru-că era pe mun-tele Palatin, în biserica lui Apolline, se numia: biblioteca palatina. Mai tîrziu făcură lîngă ea și o academie. Aici se criticau ope-rele poezilor, care, dacă corîspundeau rece-rințelor, atunci se păstrau în bibliotecă pala-tină, iar' dacă nu erau bune, se reînapoiau respectivilor să le coregă sau să le preluc-re. Aici s'a erisitat și Aeneida lui Virgiliu prin Variu și Tuca. Aici s'a eternisat Aeneida, această măreață operă a nemuritorului poet. Aici s'a declarat Virgiliu de cel mai mare poet al Romanilor. Aici au sunat prima-oraă versurile lui August asu-pura Aeneidei:

„Ergo ne supremis potuit vox improba verbis Tam dirum mandare nefas? ergo ibit in ignes Magnaque doctilogi morietur Musa Maronis? Sed legum servanda fides: suprema voluntas, Quod mandat fierique iubet, parere necesse est. Frangatur potius legum veneranda potestas, Quam tot congestos noctesque diesque labores Hauserit una dies!”

Cu August se începe propaganda știin-țelor și la Romani. De aci încolo Romanii încep a fi egali cu Grecii. Dacă Grecii au avut un Omer, un Esid, un Archiloe, Pindar, Anacreon și Theocrit, acum și Romanii au un Virgiliu, un Orațiu, un Ovidiu, Tibull, Propertiu și Martiale. Literatura greacă cu nimica nu se poate lăuda, ce Romanii se nu aibă. Singur una era, ce nu o aflai nici la Greci, nici la Romani, ci trebuia să aștepti sute și sute de ani pînă cînd în 1397 d. Chr., în ce-tatea Mainz se va naște Ioan Gensfleisch, altcum Gutenberg, ca apoi cu mîntea sa ageră să ne inventeze, ceea-ce nici Egiptenilor, nici Fenicienilor, nici Grecilor, nici Romanilor,

ci e un simplu pui de cismar, cu numele George Rimbaș, student de cl. II. gimn. din Hunedoara. Afară de Tira, care e gr.-cat., ceilalți sînt orientali.

Un merit trebuie să recunoaștem Maghiarilor, adică cavalierismul, căci plătesc mai bine ca Jidovii, care au cumpărat pe Iuda cu un bagatel de 30 florini.

Autoritățile noastre bisericesti nu se află oare îndeminate a interveni, pentru a pune capăt acestor fărâdelegi? E timpul suprem de a pretinde respectarea legii, căci știu este că copiii de 10—13 ani nu pot trece dela o religie la alta, și trebuie deci instruiți în religie parinților.

Sfințirea

bisericii gr.-or. române din Dolova
săvîrșită prin Preasfințitul Domn episcop al
Caransebeșului Nicolae Popea în Duminică din
23 Mai 1893.

Dolova, 20 Iunie 1893.

Biserica nouă a Românilor din comuna Dolova, al cărei edificiu măreț și frumos se termină în 11 Noemvrie 1892 prin domnul architect Adrian Diaconovici din Bocșa-montană, fiind înzestrată și provăzută în anul curent cu toate cele necesare, precum sînt: clopotele, scaunul de fer pentru acestea, pictura decorativă, măsurile, odoarele și recușitele recerute, comuna bis. română gr.-or. de aci petiționa sub 4 Maiu a. c., la Preasfinția Sa domnul episcop diecesan Nicolae Popea pentru săvîrșirea actului arhieresc de sfințire pentru această biserică, ear' Preasfinția Sa prin rezoluțiunea din 14 Maiu a. c. nr. 1233 B. decretă pentru sfințirea bisericii amintite Duminică din 23 Maiu a. c., în care zi apoi actul sfințirii s'a și săvîrșit cu o pompă rară, care va rămâne vecinic în memoria poporului române din Dolova și succed.

Festivitățile ce au precedat și succedat actului sfințirii, precum și actul sfințirii însuși merită a se descrie și publica și în prețuita noastră foaie „Tribuna” ca cea mai lătită foaie între Români. Mai jos mă voi încerca a le descrie, fiindcă nimenea nu și-a luat până acum această osteneală, și rog pe onor. redacțiune să aibă bunăvoința a publica în coloanele „Tribunei” această descriere, precum urmează:

Primind știrea, că Preasfinția Sa domnul episcop pleacă Mercuri în 19 Maiu a. c. din Caransebeș peste Timișoara și Verșet va trece prin comunele române Vlacovoș, Nicolint, Alibunar, Petroveselo, ale căror biserici le va visita, și va ajunge Joi seara în 20 Maiu în comuna Satul-nou, unde a doua zi, Vineri în 21 Maiu, (sărbăt. Imparat. Constantin și Elena) va sfinți biserica de acolo și de aci, Sămbătă în 22 Maiu, la oarele 4 după amiază va pleca către Dolova, ca să sfințească și biserica nouă de aci, primind zic această știre comuna română bis. de aci încep a face pregătiri grandioase pentru primirea înaltului oaspe în mijlocul ei și anume: ridică un arc

nici altor popoare culte și civilizate nu li-a succed, adică typographia.

Gutenberg a fost cel dintău, care în anul 1453 a folosit litere mobile. Primul tipar e gloria lui Gutenberg. Dacă nu era Gutenberg și după el Petru Schöffer de Gernsheim, atunci și azi am fi pe terenul scrierii numai în stadiu din 1440, când oamenii se folosiă de niște table de lemn, pentru ca să poată întipări câte ceva. Însă Gutenberg în 1450 se ocupă cu ideea literelor mobile, ear' în 1453 ideea sa e fapt realizat. Deși primitiv, dar demn de un Gutenberg, și demn ca un Schöffer să-l desvolte mai departe. Așa tipografia, inventată de Gutenberg și desvoltată de Schöffer, în două decenii se răspândește în toată Germania, Franța și Italia, apoi în curînd se împrăștie prin toată Europa. Amăsurat în puțin timp aflăm tipografie în Ungaria (Buda, 1472), Belgia (Aalst, 1473), Olandia (Utrecht, 1473), Englitera (Westminster, 1474), Spania (Valencia, 1474), Boemia (Pilsen, 1475), Polonia (Cracavia, 1475), Austria (Viena, 1482), Dania (Odense, 1482), Svedia (Stockholm, 1483), Turcia (Constantinopol, 1490), Rusia (Tschernigov, 1493), Moravia (Olmütz, 1500), Transilvania (Brașov, 1534), Prusia (Berlin, 1540), Muntenia (Cl. S. Agora, 1630) și Moldova (Iasi, 1683).

Până în veacul al XV-lea nu era cugutare liberă, căci pretutindenea domnia feudalismului spiritului. Ideile mărețe, cugetele profunde, toate erau niște lucruri fără însemnătate. Dar' acum crește tăria cuvîntului, învinge dreptatea, și conștiința ear' își ocupă drepturile sale naturale. Putem zice: „Geniul conversează cu geniul, dintr'un colț al Europei până în celălalt”.

I. R.

triumfal de verdeață la capătul din vale al drumului, ce duce în deal la intrarea principală a bisericii, fiind aceasta zidită pe o colină destul de înaltă în mijlocul comunei; înplântă de-a dreapta și de-a stînga acestui drum ramuri verzi de stejar și de brad formând dela arcul triumfal din vale până în deal la biserică un spalir; pregăti carețele (fiarele) necesare pentru aducerea înaltului oaspe și a suitei sale din Sătmăr; designă o deputațiune, 30 de trăsuri și 60 de călăreți pentru întimpinarea înaltului oaspe la hotarul comunei; angagia corul vocal din Nicolint pentru ceremonia sfințirii; dispune a se găti un ospet comunei (banchet) și a se tipări și împărți biletele de invitare către oaspeții interni și externi și pregăti corțelele necesare pentru toți. Acum fiind puse la cale toate, așteptăm toți mic și mare cu nerăbdare ziua de 22 Maiu, când avea să sosească Preasfinția Sa domnul episcop Nicolae Popea în comună.

Sosind această zi, Sămbătă, la 3 oare după amiază pleacă dela Dolova cinci căruțe adică: un batar cu 4 cai, 2 trăsuri și 2 postilioane la Satu-nou, ca să aducă pe înaltul oaspe cu suitea sa la Dolova; ear' la 4 oare era gata un cortegiu de 30 trăsuri cu o deputațiune din partea comunei bis. române și alta din partea comunei politice precum și un banderiu de 60 de călăreți uniformați și provăzuți fiecare cu câte o pantiflă roșie, ce trecea dela umărul stîng peste piept și spate până la soldul drept, unde era legată, lăsând apoi capetele de aci să spânzure în jos. La un signal dat de către parochul local român deputațiunile suindu-se în cele 30 de trăsuri, ear' banderiu de călăreți înșirându-se în două coloane de-a dreapta și de-a stînga de-a lungul acestor trăsuri înșirate, avînd steagul comunei în frunte se puseră după oarele 4 în mișcare și porniră cu mare înțeleală către hotarul comunei Satu-nou, unde se opriră așteptînd — în ploaie torențială, care din nenorocire tocmai atunci cădea — sosirea înaltului oaspe cu căruțele trimise.

Sosirea înaltului oaspe aci la hotar fu anunțată prin 3 salve, după care dl architect Adrian Diaconovici, care încă venise aci de Vineri ca întreprinzătorul bisericii nouă române, bineventă pe înaltul oaspe în numele comunei bisericesti române, ear' dl George Popovici (Sărb) vice-notar comunal în numele comunei politice cu câte o vorbire scurtă, după care cortegii episcopesc și al deputațiunilor ocolite de coloanele banderului de călăreți porni acum către comuna Dolova, prin ploaia care continua și acum și care până în comună udase pe călăreți și deputațiuni așa de tare, încât ai fi cugetat, că ei acum au scăpat din rîul Elba. La marginea comunei se anunță prin alte 3 salve sosirea Preasfinției Sale, după care clopotele dela toate trei bisericile: una română și două sârbești din Dolova începură a suna și mulțimea de oameni de toate clasele și vîrstele de ambele sexe a se aduna pe piață, așteptînd din minut în minut să vadă pe cel atât de mult dorit, despre care salvele și clopotele sunănd neînterupt vestiau că vine. Trecînd apoi cortegiu cu banderiu pe lîngă arcul triumfal și sosind în centrul comunei, la oarele 5½, după amiază se deteră deodată alte 3 salve, după care se auziră deodată strigări frenetice din partea mulțimii adunate: „Să trăiască” și deschizîndu-se porțile, cele 5 căruțe și înaltul oaspe cu suitea sa se conduseră în curtea parochului local român Aron Bartolomei, unde corul vocal din Nicolint, care sosiseră încă dela amiază, îl întimpină la descălecarea cu cântarea: „pe stăpînul și arhierul nostru Nicolae, Doamne păzește-l” etc., apoi fără de a fi bineventat și aci cu o vorbire, cum se se statorise din cauza ploii, care continua, înaltul oaspe dănd binecuvîntarea se sui în casa preotului numit dimpreună cu suitea sa, consistătoare din următoarele persoane: Preacuviosul Sa dl Filaret Musta, archimandrit, domniul protopresbiteri: Trifon Miclea al Pănciovei și Dr. George Popovici al Lugojului, dl Dr. Traian Bădescu, protodiacon și secretar consistorial și dl George Petrescu, preot și învîțător de cântări și tipic în Caransebeș, care toți apoi își luară cuartir aci, punîndu-se la dispozițiunea Preasfințitului domn episcop 2 despărțăminte separate, Preacuviosului domn archimandrit altul separat și dl protopresbiteri și protodiacon laolaltă altul separat, ear' dl G. Petrescu fu condus peste noapte în alt cuartir.

Acum se prezentă Preasfinției Sale deputațiunea comunei politice Dolova condusă de dl George Popovici și deputațiunea comunei bisericesti sârbe de aci conduse de preoții Petru Bolgarici și Mihail Rachici. Apoi făcîndu-se vecernia mică, s'a scos toate obiectele sacre rămase încă în sanctuarul capelei, prin preoții Aron Bartolomei, Nicolae Popovici (din Alibunar) și George Petrescu, s'au petrecut cu letia și sau depus conform precrișelor tipicale în biserica nouă. Ear' la oarele 8 se încep în biserica nouă prin suite episcopescă privegherea, care tinu până la

oarele 11 din noapte și după care suitea episcopescă însoțită și de alți oaspeți își luară cina la masa parochului local și apoi se odihnă. (Va urma.)

CORRESPONDENȚA

„TRIBUNA”.

Teara-Oltului, 23 Iulie 1893.

În legătură cu cele publicate în ziarul „Tribuna” sub titlul „O idilă în comitatul Făgăraș”, vă comunic următoarele:

Arătarea făcută de părintele Borza din Viștea, la domnul ministru de justiție, contra vicecomitului comitatului Făgăraș, Kapocsanyi Mór, care cu mîna armată l'a atacat se l'junghe cu cuțitul, pentru că l'a reflectat, după cuviință, la invectivele mărșave, cocișesti, adre sate preoții române, și-a avut efectul în parte. Dl ministru îndată a ordonat cercetare în această afacere scandalosă și astfel până acum au fost ascultați: Dr. Ș. Comșa, medic, și preotul Necșa, care au mărturisit faptul așa precum l'a arătat popa Borza și prenm s'a publicat în ziariștii.

Au mai fost ascultați și trei Români jidoviți: Șantru Miklós, cel cu musca regalilor pe căciulă, notarul Borza și tanit-ul birșilor dela Sămbăta, Albani, cele două foi pâlde din trifoiul de tristă memorie al „Curcanilor grivițani”, dar' acestia au denegat faptul comis în ochii lumii.

Nu ne mirăm de „crajalul civic” al dlui Borza și Albani, căci știm cine le argăsește pelea, dar' ne îngreșem de nerușinarea țeranului pantolonit numai de câteva zile, care de când poartă poalele cămeșei oltenesti în pantaloni nemțești, înzadar își caută conștiința.

Astăzi va fi ascultat și părintele Cucu, care de sigur va ști da verdictul asupra unei fapte comise de un vicecomite, față cu un coleg al seu, în persoana căruia s'a vătămât întreaga preoție română din comitat, și pe care numai norocul l'a scăpat de cuțitul vestitului „garibaldian”. Vom raporta la timp despre rezultatul investigații.

Vă mai relatez despre un cas, care dovedește administrația „de model” a comitatului Făgăraș.

Pe drumul de țeară dintre comunele Viștea și Ucea este un pod mare (25 metri lungime) pe care l'a făcut, după-cum se spune marel inginer comitatens Kovacs, și care numai în săptămîna penultimă s'a examinat și primit de bun de către comisiunea competentă. Ei bine, alaltăieri, trecînd peste acel pod un Beclerean, cu carul, s'au rupt podul, și omul, un copil și patru cai cu carul gol, s'au prăbușit, dela o mîltine considerabilă, primejdindu-se doi cai, rîndind pe om și sdrobînd amîndouă picioarele copilului.

Comisia exmisă în persoanele inginerului Kovács (!), un primar destituit și vicecomitele din poveste, au dat omului pîguba: 12, zis; doisprezece florini v. a. apoi întorcîndu-se în Viștea la locul cu norocul, au cheuit laolaltă cu Leletz Péter, al doilea pantolonisat, din compania regalilor, până când nu știu care a scăpat ne sîrutat de acesta. — Ca la ușa cortului

„X”.

Bihor, luna Iulie.

În zilele ultime ale lunii trecute primesc o invitare din Bihor la o petrecere care s'a aranjat în 6 l. c. în comuna Bulziu în favorul bisericii gr.-or. din aceeași comună. Nefind cunoscut în această parte a regatului unguresc, știind însă această parte e locuită numai de Români, m'am folosit de ocaziunea binevenită și cu o bucurie m'am hotărît să particip și eu cu un alt prieten la această petrecere.

Călătoria ni-a fost foarte plăcută, regiunea romantică a acestei părți a Bihorului ni-a surprins de tot, așa încât eram încantați, abia așteptînd să ajungem la locul unde își vor petrece Români bihoreni.

Cu birja am mers până în comuna Gu-raiadului, și ce vîzurăm aci? Tramwaiul și Bahnwagerl împodobite cu frunze și tricolor unguresc. „Ei stai”, zise prietenul meu, „noi ne-am rătăcit, dacă noi mergem la o petrecere românească și nu ungurească!” Ne informară, că oare pe bună urmă am dat? Da, ziseră vre-o cățiva, care aveau niște pete pe piept în formă de cocarde, și ni-s-au recomandat că ei sînt exmiși din partea comitatului arangiator, ca să facă dispozițiunile necesare pentru primirea oaspeților care veniau cu trenul. Ne urcărăm și noi pe un Bahnwagerl și așa am ajuns în comuna Bulziu, unde întimpinăm oaspeții sosiți cu strigăte de „eljen”.

„Dar' dracul își bate joc de noi”, zise prietenul meu, „noi sîntem seduși”, cariși mai întrebăm și ne informară mai bine, răspunseră a fost că: „da, aici se arangiază petrecere românească”, ne-am luat deci și ne-am dus către locul de dans, înainte de a intra

în același loc o uimire dureroasă ni-a cuprins inima vîzînd inscripția „Isten hozott”; prietenul meu numai decăt era să se reîntorcă, dar' eu l'am reținut.

Aici ni-a întimpinat președintele petrecerii dl Daraban (de altcum Român, fetița și-o poartă în internatul din Sibiiu) care cu complasată deosebită s'a silit să-și exprime bucuria la venirea noastră, la întrebarea cum de este președinte la astfel de „mixtum compositum” a zis că ei trăiesc cu toții, adică și cu Jidanii în cea mai bună armonie și așa a fost silit să facă pe placul lor, noi regretînd l'am exprimat condolență; vîzînd că ce înderēt stau de lumea civilisată l'am părăsit și cu mers mai departe, adică unde era scris „Pénztár”, solvind taxa am primit „Belélti jegy” și așa am intrat la locul de joc. Oaspeții erau Jidani, Maghiari, și cățiva Români. Români încă tot numai ungurește conversau, onoare la vre-o 3—4 familii care încă vorbeau în scumpa noastră limbă. Musica cânta „Tararabum” și cei-ce jucau (Jidani erau mai mulți) tot numai într'un loc stăteau par'că ar frămînta ceva sub picioare, adică jucau „csárdás”. După-ce musica au început începură jucătorii la „hogy volt”, și așa în petrecerea aceasta al cărei titlu i's-a dat de „românească”, grassau Jidani tot ce puteau, dar' nu mult a ținut focul cu care au început, că la întonarea ultimelor acoarde nu mai vedeai numai unul-doi, ceilalți nu voiau a se șterge de sudori; după aceasta a urmat o pauză lungă, între care oaspeții se adunau, când deodată ce minune se întimplă! O fetiță, d-șoara Elena Venter, abia de 15 ani, în costum național, frumoasă, par'că a fost o zîină, cu ochi negri, cu pîrl aurii, pășia încet dar' maiestros cu mama sa spre locul unde jucau. Ca tresniți Jidani se sculară, și nici la „Mesia” nu s'ar fi uitat cu așa uimire, ca la această frumoasă ființă română, din a căru privire maestrosă se vede disprețul față cu figurile jidănești. Dl președinte căt a zărit pe scumpa Românească a demandat musicantilor să cînte „Ardeleana”, care în program nici nu a fost luată, și tinăra băiată cu așa foc a jucat-o, încât o admirau cu toții, „Ardeleana a jucat-o vre-o 15—16 părechi numai Români.

Selagiunul.

CRONICĂ

Holera. După ultimele știri, holera nu crește mai intensivă, dar' s'a lăsit în ultimele 24 oare, mai ales în comitatul Szabolcs, în comunele de-alungul Tisei, cum sînt: Kis-Várda, Dombard (2 casuri de moarte); Káráz (2 casuri de moarte); Zsurk, Magyaros, Benke, Berczöl, Tiszalök (câte 1 îmbolnăvire numai); Szalok (3 îmbolnăviri); Harány (3 îmbolnăviri); Timár (2 îmbolnăviri). Din comitatul Szolnóc-Dobóca se anunță: În Căiană-mică un cas. Din com. Maramurșului un singur cas. E foarte probabil că manevrele cele mari ce erau să se țină în Galiția nu se vor mai face din cauză că și acolo bîntue holera.

Petreceri. Despre petrecerea între bationete din Zlatina, despre care am dat deja un raport, ni-se mai scrie: După pauză frumoasă și însuflețitoare a fost păsirea la mijloc alor 7 tineri costumați jucînd precum „Călușul”, când protopopul român Montani de aci cu entuziasm în câteva cuvinte alese apostrofază misiunea bisericii, școalei și a filor crescuți în sinul lor, salutînd junimea română întrunită din mai multe părți, spre a da mîna cu mărgăritarele prețioase ale națiunii dela poalele și sinul mînilor și spre a-și pute îndepinde cu succes misiunea propagării culturii naționale. După-cum sînt informat, deși sepele trec peste 300 fl., bisericilor li-a rămas venit curat aproape la 100 fl. Grătulăm tuturor care au conceput ideea arangării concertului și a petrecerii acesteia, câștigul moral ajuns nu se poate apreția, meritul e al dîșilor, pot fi siguri că m'am depărtat, și în special Români, ducînd o suvenire din cele mai plăcute în speranța de a conveni în tot anul cu atari ocaziuni, zicîndu-le în numele Românilor, în cultură e putere, e viață, înainte, ve urmez! Zlatina, 15 August 1893.

Un participant.

Tinerimea română din comitatul Aradului ve invită cu onare la petrecerea de vară ce se va arangia în Pancota la 2 Septemvrie st. n. 1893 în sala hotelului „Crucea-albă”, în favorul școalei gr.-or. rom. din loc începutul la 8 oare seara. Prețul de intrare pentru persoană 1 fl. pentru familie 2 florini. Comitetul arangiator: Ioan M. Demel, secretar, Dr. Stefan C. Pop, president. Ioan Buda, cassar. George Adam, Aurel Aoam, Mircea Besan, Ioan Gebeles, Adrian P. Desseanu, Andrei Horváth, Andrei Ilie, George Lupsa, Romul R. Motora, Corneliu Pap, Ioan Pap, Enea Papiu, George Pap, Teodor Popescu, M. Aurel Popoviciu, George Popoviciu, D. Vonia, Eugen I. Zaslo. Ofertele generoase se primesc cu mulțumită la adresa presiului în Arad și se vor cuita pe cale ziaristică. Damaele sînt rugate a se presenta în toalete de promenadă.

Despre petrecerea din Cămpeni ținută la 29 a. c. st. n. ni-se scrie: Mai bine era, domnișorilor, să vă fi culcat și dormit, decăt să dați atare petrecere, de care tot Românilor binesimțitor are să se scărbească. Dintre cei chemați ne-am hotărît a lua și eu parte la această petrecere, însă spre marea mea mirare nergînd către locul de dans, unde

deja era adunat publicul numeros — ce aud? Musica cîntă minunatul „Csárdás”, ear' domnișoriii strigau și chiuiau ca niște împințetați. Aceasta a durat aproape 1 oară, când după o mică pauză deodată se dă semnalul de cuadril. Fiecare părechie își ocupă locul seu și ce se vede, un unguraș călă de pantofar ese din șir și strigînd, comandînd „hölgyek! urak!” și așa mai departe. Oare să nu roșiți voi domnișoriii români, că la o petrecere românească ați lăsat se vă arangeze cuadrilul în limba ungurească? Și încă cine? O călă de cismăș Ungur. Cine a mai auzit că la o petrecere românească să se joace mai mult csárdásul și cuadrilul se l' arangeze un cismăș de Ungur? Și unde s'a pomenit ca la petreceri ungurești să se joace jocuri românești? Familiile cele mai de frunte din opidul Cămpeni, precum dl Dr. Preda, advocat, Muntean, subjude reg., Poruțiu, preot și alții scărbiți de o atare petrecere românească după câteva momente s'au și depărtat (Bine au făcut. Red. „Tribunei”). Spre încheiere trebuie să amintesc, că după-ce dl Nicolau Cothișel din Certegia a ocărit pe unii dintre tinerii români arangerii (precum nu vi rușine să ne chemați la petreceri de acestea, ori doar vrefi să ne învîțați a juca ungurește? zic abia după această ocără s'a conces a se juca un joc național românesc „Tarina” apoi a urmat ear' csárdás și csárdás. Așa a durat petrecerea sub cerul liber de pe la 3 oare p.m. până la 9 oare seara, jucîndu-se mai mult csárdás-ul. După aceea petrecerea s'a continuat în Hotelul-mare din Cămpeni unde sigur, că vor fi continuat și cu frumosul joc asiatic csárdás. Eu, mîhnit până în jădîncul inimii a trebuit să-i părăsesc. Și încă ceva să nu uit. Am înțeles că unii oameni înfrunți din Cămpeni nu au fost chemați la această petrecere. Și pentru-ce? Poate domnișorilor arangeri li-a fost rușine să-și petraacă cu acestia fiind Români — nație. — Vă întreb dluri tineri? Cu cociși — servitori — unguri împințetați nu va fost rușine să jucați csárdás-ul?

Un participant.

Bestialitate între Maghiari. Într'a-devăr în nici un popor din Europa nu se petrece fapte așa bestiale ca printre Maghiari. Despre un fapt rar prin bestialitatea lui, foile maghiare aduc următoarele amănunte: Nu departe de Oșorheiu, pe câmpia de-alungul drumului terii traia o familie maghiară Dio-szegi Máté, cu nevasta și șese copii, (5 fete și un fiu de 22 ani). Duminică trecută fiul lor se duse în oraș să petreacă. Pe la miezul nopții, cei 7 membri ai familiei durmînd duși, veniră rufăcătorii necunoscuți și omorîră cu securi și cu topoare pe toți, afără de cea mai mică copilă de 2 ani, care ca prin miracol scăpase ascunsă sub perini. Când fiul se întoarse acasă a doua zi, pe la 11 oare dimineața, rămase încrîmînt de prive- liște: 6 cadavre, a tatălui, mamei și a celor 4 surori, zăcînd în lacuri de sînge, toate mobilele, păreții, tavanul, ușile, tot-tot mînjit, stropit de sînge. Trupurile victimelor sînt desfigurate în mod îngrozitor. Unde sînt Ruspănegy-le-urle? Aici, printre ei înșiși se răspîndească cultura, se scoată din starea sălbatecă primitivă pe propriul neam al lor, ear' nu se impună moravurile lor popoarelor civilisate pe ele nu le vrea:

Un copil uriaș. Nu departe de Oradea-mare se află pusta Rét-Sz.-Miklós aparținînd baronului Des Echérolles. Pe ea trăește un cioban român Ioan Popovici, care are 7 copii. La 17 Iunie 1886 femeia lui a născut o copilă, Ana, care până mai anul trecut se desvolta în mod cu totul normal, dar' totuși arată mereu bolnăvicioasă și slabută, suferînd mai ales de călcătura (epilepsie). Ajunsă la vîrstă de 6 ani, deodată i's-a preschimbat copilei întregă făptura: începînd să mănînce nespuse de mult, se făcu mereu mai voinică și creșea așa zis, vîzînd cu ochii, fără ca sănătatea ei să lase ceva de dorit. Lucrul cel mai bătător la ochi era, a vedé căt de repede creștea copilă: în timp de abia un an creșcu cu 1 metru mai mare, ear' astăzi fiind de 7 ani măsura 145 centimetri înălțime, spatele ei au 45 centimetri lărgime, și talia 64 centimetri jur împrejur. În cele două luni din urmă a devenit cu 8 centimetri mai înaltă, și după spusele doctorilor, se află în creștere și mai repede decăt până ruma. Fața copilei are coloare sănătoasă, brațe mari, vîrtoase, desvoltată și altfel peste vîrsta sa, și posedă o puternică voce de bas. Părinții copilei sînt de statură obișnuită, tătăl de 46 ani, muma de 44, și trăesc în căsătorie dela 8 Octomvrie 1875. Oamenii sînt foarte săraci, și acum voesc să arete copilă lor pe bani.

Apel
cătră preparanșii absoluiți în anul școlastic
1891/92, ai pedagogiei gr.-ort. române din
Arad.

Iubiților colegi! Astăzi tot Românul adevărat este preocupat de cestiunea proiectelor de legi croite de guvern, între care este și proiectul despre salarisarea învățătorilor.

Acest proiect de lege intrînd în vigoare, atît nouă ca candidați respective membri ai corpului învățătoresc, cît și întregii națiuni, cauzează rane nevindecabile, tocmai ca o săgeată infiptă în inima unui prunc nevinovat.

Ilustrii prelați ai bisericii noastre drept credincioase și distinși conducători ai partidului național, care se interesează de soartea, binele și fericirea mult cercatei noastre națiuni: nu au întîrziat, precum știți, a protesta contra astor fel de proiecte de legi, care au de scop amurțirea totală a desvoltării noastre naționale.

Noi însă, care ne-am dedicat carierei sublimă învățătoresc, aflîndu-ne nemijlocit în

sinul poporului, să fim deștepti! căci prin noi și numai prin noi intenționează contrarii a su- prima simțul național și a răpi dulcea noastră limbă națională, prefăcându-ne unelte oarbe ale operei tirane, pe care au de cuget a o realiza.

Frați colegi! sunteți rugați deci, ca la examenul de calificare ce ne așteaptă, să vă prezentați cu toții până la unul; ca astfel înfrunzindu-ne încăodată în focularul, unde prin neobosită lucrare a mult onorabilor domni înaintea mesagerilor și povătuitorilor ai noștri, ni-am câștigat sentimente despre tot ce este drept, bun și frumos; repetând poveștile și cunoștințele câștigate în acel focular, eulegând povești și cunoștințe proaspete ce ne așteaptă cu această ocaziune, precum și dorita convenire colegială frățescă mișcându-ne și petrificându-ne sentimentele în inimile noastre frage de: acestea să ne conducă în activitatea noastră ca învățători poporali ai națiunii, apărându-o de orice pericol și luptând neobosit pentru religioasă și limba mult iubitei noastre națiuni române! *)

Mihail G. Crăciun,

inv. lgr.-or. rom. în Hodoș.

Georgiu Petroviciu,

inv. gr.-or. rom. în Torna.

*) Sânt cu r spect rugate toate zierele și foile române a reproduce acest „apel” pentru care bunăvoința primească anticipativ mulțimile noastre sincere.

G. Petroviciu.

Din public. *)

Convocare.

Prin aceasta se convoacă adunarea generală a despărțământului X., Brad al „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român” pe Duminecă în 29 August, 10 Septembrie n. a. c. la Brad.

La această adunare sunt poftiți a participa toți membrii, precum și alți binevoitori și spriginitori ai acestei instituțiuni culturale. Se observă, că eventualele disertațiuni au să fie prezentate în scris subscrisului cu 5 zile înaintea adunării.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării prin președinte la 3 oare p. m. în sala de gimnastică.
2. Raportul comitetului.
3. Insinuare de membrii noi.
4. Cetirea eventualelor disertațiuni.
5. Designarea locului pentru adunarea generală viitoare.
6. Alte afaceri, care cad în sfera de competență a adunării.
7. Încheierea adunării.

Brad, 6/18 August 1893.
Direcțiunea despărțământului X., Brad, al „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român”.

Vasiliu Damian,
dir. despărț.

Avis.

Înscrierile la școala de fete a „Reuniunii femeilor române sălăgene” se vor face din 1—4 Septembrie st. n., ear' prelegerile încep la 4 Septembrie.

La înscriere este de a se plăti didactru 4 fl. v. a.

Pentru o taxă moderată elevele pot primi instrucțiune în limba germană, franceză, piano, cele mai înaintate în etate și în croit și cusut de vestminte.

Înscrierile se fac la subscrisul director de școală, care poate servi și cu informațiuni mai detaliate.

Șimleu, la 22 August 1893.

A. Cosma,

directorul școlii de fete a „Reuniunii femeilor române sălăgene”.

Cătră onor. public Român!

Am deschis de vre-o câțiva ani aici în Brașov o școală privată de lucru de mână și de menagiu pentru fete, însoțită totodată și de instrucțiune teoretică în studiu.

În acest timp m'am ocupat mult cu ideea unei adevărate instrucțiuni reclamate de chemarea femeilor noastre de astăzi. Și astfel am ajuns acum a pune cursul condus de mine pe o basă, care se corespundă chemării sale.

Principiul, de care sînt condusă, îmi este: se mijlocește feteților, care au absolvat vre-o școală de învățământ, o pregătire cu deosebire practică, și pentru sistemisarea și completarea cunoștințelor de lipsă unei femei, și o pregătire teoretică, pentru-ca înzestrate cu această pregătire să fie bine orientate în toate direcțiunile chemării lor.

Amăsurat acestui principiu m'iam dat silință cu împreuna sfătuire și conlucrare a oamenilor competenți de școală, ca se compun pentru cursul condus de mine un program, prin care să se împărtășească toate acele învățături, care au să califice pe femei pentru datorițele și lucrările de căpetenie, ce fiecare femeie le întâlnește în viață.

În acest internat se vor preda: tot felul de lucru de mână femeiesc ca: torsul,

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

țesutul la răsboiu simplu și mecanic, vespitul tortului, cusutul, croitul, brodatul (chindesitul), împletitul; mai de parte din economia casei: gătitul bucatelor, spălatură și călcatul; și apoi pentru completarea și sistemisarea cunoștințelor teoretice: religia, pedagogia și igienă, legumăritul, principii de comptabilitate, aritmetica, istoria, geografia și limba și literatura română, predate de profesori dela gimnasiul român de aici. La dorința feteților mai pot primi și instrucțiune în limbile, germană, maghiară, franceză și în piano.

Toate acestea se vor preda în trei cursuri de câte un an.

În acest curs se vor primi eleve, care au trecut de 12 ani și au absolvat vre-o școală, pe lîngă o taxă de 14 fl. pe lună, pentru care va căpăta instrucțiune, vipt bun și cuartir în internat.

Eleve externe care voesc a avé menagiul la mine, vor solvi pentru menagiu și instrucțiune pe lună 10 florini, ear' fără menagiu 4 fl.

Voiu mai primi în acest internat pentru mijlocire, locuință și vipt, pe lîngă taxa de 14 fl. pe lună, și fetețe, care voesc să-și urmeze studiile la vre-o școală aici în Brașov.

Cursul se va începe cu 1 Septembrie a. c. v.

Adue aceasta la cunoștința acelor părinți, care se interesează de acest fel de creștere a fiicilor lor.

Brașov, în 15 Iulie 1893.

Cu toată stima,

Maria Belu,

Strada Hirscher nr. 19.

Domnului Andreiu Fizeșanu, preot

în

Pesac (com. Torontal).

Prin redigiarea acuei, subternute Veneratului Consistor din Arad, în contra dlui Euthimiu Bujor, învățător în Pesac, ai atras asupra-ți disprețul nostru.

Natura produce pe om brut; educațiunea familiei îl nobilitează, ear' școala îl cultivează.

Dacă d-ta ai fi ținut cont de acestea, n'ai fi desbrăcat pe acusatul de demnitatea lui de om, învățător diplomat și teolog absolut.

Fii sever cu tine și nobil cu semenul tău! — este motto-ul vechilor Romani.

Pesac, în August 1893.

Terențiu Miculescu, preot; E. Barbulescu, învățător; Dimitrie Mesaroș, învățător; Aurelian Isacu, comerciant.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Cu ocaziunea petrecerii de vară, aranjată de reuniunea pompierilor voluntari din Săliște la 17/29 Maiu a. c. au binevoit a contribui următorii domni:

Ioan de Leményi, căpitan-suprem în pensiune, Brașov, 8 fl. N. N. 5 fl.; Dr. Liviu Bran de Leményi, pretor-suprem în Săliște 4 fl., Nicolau Aleman, jude reg., Nicolau Hentiu not com., Dr. Nicolae Maier, protopop, Nicolau Roman, comerciant, Petru Ioan Comșa, comerciant, Ioan Rusan, proprietar în Săncel, câte 3 fl., Iordachie Roșca, comerciant, Ioan Roman, Valeriu Pop, not. cerc., în Săcel, Oprea Bărză, proprietar în Sibiu, Ioan Bănciu comerciant, câte 2 fl., Dr. Nicolae Calefariu, medic, Nicolae Mossora, primar com., câte 1 fl. 50 cr. Herman Malmer, pretor, Vasile Aldea, cand. not., Dumitru Bănciu, farmacist, Rudolf Gaibel, silvicultor-suprem, Valeriu Milea, cand. not., Constantin Herția, comptabil, Ioan Dubenschi, Iuliana Iovescu, învățătoare, Romul Mircea, învățător, Ioan Popa, paroch, Dimitrie Chirca, învățător, Dumitru B. Comșa, comerciant, Ioan B. Comșa, comerciant, Ioan Chirca, vicenotar com., Ioan Comșa jun., comerciant, Doamna Stoica, soția directorului școlar, Dumitru Hanciu, fabricant, Ștefan Țifra, doamna Neaga Iosof, vîd. preoteasă în Țițica, Nicolae Sîrbu, neguțator în Poiana, N. N., A. B., Ioan Andras, cancelist reg., George Cleornic, Nicolae Neamtu, diacon și învățător câte 1 fl., mai mulți Suma de 13 fl. 27 cr.

Astfel întrăteare au fost . . . 86 fl. 27 cr. Substrângându-se spesele cu . . . 37 fl. 26 cr. Resultă un venit curat de . . . 49 fl. 01 cr.

Primească P. T. contribuții și pe această cale mulțumite noastre pentru sprijinul manifestat și cu această ocaziune.

Săliște, 23 Iulie 1893.

Comitetul arangiozor.

Posta redacțiunii.

Dlul G. Leucăția, preot, Kisilaka. Nu putem ceti raportul d-tale. Trimite-ne unul scris legibil, dacă vrei să leăm cunoștință despre cele întemplate.

Mai multor domni corespondenți. Am primit mai multe comunicări pentru publicare cu citațiuni ungurești. Rugăm să ni-se trimită acestea traduse pe românește, dacă voii să apară mai de grabă și peste tot: să apară. Avem atîta de lucru, atîta material adunat, încât trebuind să traducem și comunicările ungurești, acestea întârzie și de multe-ori sînt m silii să le înlăturăm cu deservire.

Bibliografie.

AVIS LITERAR.

„Dor și jale” este titlul poeziilor dlui D. Vonița, care în broșură voluminoasă de 13—14 coale 8°, hârtie velină, în curînd vor eși de sub tipar.

Volumul se va extinde peste 200 pagine și va cuprinde 140—150 poezii lirice cu o prefață scrisă de dl I. Russu Șirianul.

Pentru înlesnirea prenumerării, abonenților prin liste li-se dă favorul de a primi exemplarul broșurat cu un preț de 1 fl. (2 co-roane); ear' legat în lux cu 1 fl. 50 cr. (3 co-roane).

După eșirea opului de sub tipar, prețul unui exemplar broșurat va fi 1 fl. 40 cr. (2 cor. 80 bani) și legat în lux 1 fl. 80 cr. (3 cor. 60 bani).

A apărut:

„Navigațiunea pe Olă și importanța ei pentru România”, de Dr. Carol Wolff, director al cassei de economie din Sibiu. (Extras din „Buletinul Geografic” Trim. III. și IV. 1892.) București, Stabilimentul grafic I. V. Socec.

A apărut:

„Magyar-román zsebszótár” (Dicționar maghiar-român.) De Octavian Barițiu, profesor gimnasial în Năsăud. A doua edițiune îndreptată și completată. Cluj, 1893. Librăria universității Ioan Stein. Prețul 1 fl. 40 cr.

A apărut:

„Arta de a trăi”, de Stugau (August von Schmidt). Traducere liberă de Ieronim G. Barițiu. Prețul 50 cr. sau 1 coroană. Brașov, tipografia A. Murășianu 1893.

„Legea asupra învățământului primar, cu-vîntările rostite și amendamentele propuse în senat la proiectul guvernului de D. A. Sturdza și P. Poni, fosti miniștri ai instrucțiunii publice, senatori. București, 1893, lito-tipografia Carol Göbl, strada Doamnei 16.

„Perirea a doi iubii”, adevă Jalinca în-tîmpleare a lui Pîram și Tisbe, cărora s'au adăugat mai pe urmă nepotrivita iubire a lui Echo și Narțis. Prin Vasile Aaron, jurat în marele principat al Ardealului procurator, alcătuite și în versuri scrise. Retipărit după originalul din anul 1830. Editura librăriei Ciurecu, Brașov. Prețul 12 cr.

Extrase din foi bisericesci și școlastice.

Posturi vacante:

— În protopresbiteratul Avrighului (archidieceasă) posturile de învățători în comunele următoare:

Porcești, cu salariu de 300 fl. din cassa bisericii.

Sebeșul-superior, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Ucea-superioară, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Viștea-superioară, cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Petițiunile să se substearnă în termen de 30 zile oficiului protopresbiterat gr.-orient. în Avrigh.

Călindarul zilei.

14/26 August 1893.

Iulian: Pror. Michea.

Gregorian: Samuil.

Soarele: răsare 4.53 apune 7.13

Buletin meteorologic.

Sibiu, 25 August n. 10 oare dimineața.

Presiunea atmosf. în mm. (Medial lunar 725.3)	Diferența din prezintă	Temperatura după Celsius	Maximul și minimul de temperatură	Direcția vîntului
734.6	—3.4	+24.6	+29.6+13.8	V

Din țeară 21 August n. 8 oare dimineața.

Stațiunile	Presiun. atmosf. în mm.	Temperatura Celsius	Vîntul direcția	titria
Budape ta	757	+ 18.4	V	4
Sătmár	767	+ 17.1	SO	3
Cluj	765	+ 13.0	V	1
Orsova	777	+ 17.0	S	3
Arad	777	+ 17.0	S	3
Panciova	756	+ 18.4	N	5

Sosiți în Sibiu.

La 25 August n.

Hotel „Neurthor”. F. Tollatsek, din Petroșeni. Massner, învățător, din Wiener-Neustadt. Vajdits, inspector, din Brașov. M. Brukner, pelerin, din Viena. Fleischel și A. Schwarz, din Cluj. Klosseng, din Viena.

Hotel „Haberman”. Helfenbein, farmacist, din Satu-lung. A. Riedel, oficial, din Făgăraș.

Economie.

Produsul și exportul zăharului în Ungaria. În Ungaria numărul fabricilor de zăhar crește în continuu. În anul trecut produsul zăharului în Ungaria a fost atât de mare, încât din străinătate foarte puțin s'a importat. În anul curent numărul fabricilor de zăhar se ridică la suma de 20, și produsul se urecă la 600.000 măși metrice. Atîta e cantitatea cu care consumarea în Ungaria se se acopere, ce produc peste această sumă fabricile de zăhar, aceea se poate exporta. Cea mai mare concurență Ungariei, fără îndoială, o face Austria, respective țeara Cehilor, de unde totdeauna s'a importat zăhar în țeara noastră, și încă și astăzi se mai importă pe an câte 150—180 măși metrice. Austria exportă în fiecare an aproape 4 milioane m. m. de tot soiul de zăhar. Exportul Austriei și al Ungariei după datele statistice pe prima jumătate a anului curent a fost următorul: S'a exportat zăhar de prima calitate 109.169 m. m., de a doua 627.327 m. m., și de a treia 1,615.160 m. m., laolaltă așadar 2,351.636 m. m. în valoare de 53.90 milioane fl., anul trecut 1,700.532 m. m., laolaltă în valoare de 32.50 mil. fl. S'a exportat în Anglia 836.828 m. m., în România 244.783 m. m., în Svițera 177.422 m. m., în Turcia 137.723 m. m., în Triest și Fiume 209.330 m. m., în Hamburg 489.972 m. m., în Serbia 43.406 m. m. în Rusia 3.780 m. m., în America 10.448 m. m., în Bulgaria 15.014 m. m., în India-vestică 15.423 m. m., în Grecia 12.157 m. m., în Svedia 5.774 m. m. Cantitatea zăharului importat din Ungaria pe lîngă cea din Austria a fost aproape neînsemnat, dar' se speră că nu peste mult Ungaria va pute concura cu Austria, și exportul va fi mai mare ca cel până de față.

Piața cerealelor din portul Brăila.

Operațiunile efectuate în 10 August v. 1893

S. Blumen lui Kirschen, & Diam., grâu 6550 hect. 7.25 lei. S. Blumen lui Sam. & Fried., grâu nou 2150 hect. 9.82 1/2 lei. S. Blumen lui Sam. & Fried., porumb 1000 hect. 9.15 lei. Frații Bach lui F. Carnevali, grâu nou 3200 hect. 9.60 lei. Frații Bach lui F. Carnevali grâu 2800 hect. 9.15 lei. Frații Bach lui F. Carnevali, porumb 2990 hect. 7.10 lei. Frații Bach lui F. Carnevali, grâu nou 2150 hect. 9.10 lei. Petcu lui Sam. & Fried. grâu nou 3020 hect. 8.47 1/2 lei. C. Dimitriadu lui L. & M. Feitler, grâu nou 2000 hect. 7.70 lei. P. Carlos Iul Galatzato freres, porumb 2870 hect. 7.90 lei. Sassu & Niștor lui Sam. & Fried. 1550 hect. 9 lei. Galanb & Luludi lui L. & M. Feitler. porumb 13.200 hect. 6.62 1/2 lei. Sigmund Strauss lui L. & M. Feitler, porumb 6500 hect 6.70 lei. Sigmund Straus lui M. M. Feitler, porumb 6500 hect. 6.70 lei.

Cereale sosite:

Pe apă: grâu 190.810 hect., porumb 195.500 hect., orz 5790 hect., meu 9200 hect., secară 6500 hect., fasole 4000 hect., ovės 1460 hect.

Pe uscat: grâu 158.860 hect., porumb 95.500 hect., orz 14.750 hect., meu 2300 hect., secară — hect., fasole 3500 hect. voēs 7400 hect.

Prețul mărfurilor

Piața din Sibiu Dela 25 August n. Grâu, frumos 76 până 80 chilo fl. 5.40 până 6.—, grâu mestecat 70 până 74 chilo fl. 4.50 până 5.10, secară 70 până 74 chilo fl. 3.60 până 4.—, orz 62 până 66 chilo fl. 3.10 până 3.30 ovės 42 până 48 chilo fl. 2.60 până 3.10 cucuruz 70 până 74 chilo fl. 3.70 până 4.10, mîslain 73 până 82 chilo fl. 4.— până 4.50, cartofi 68 până 70 chilo fl. 1.50 până 1.70 sîmînță de cânepă 49 până 50 chilo fl. 5.— până 5.60, mazîre 76 până 80 chilo fl. 4.— până 5.—, linte 78 până 82 chilo fl. 7.50 până 8.50, fasole 76 până 80 chilo fl. 3.50 până 4.—, de pîsat grâu 100 chilo fl. 16.60 până 16.80, făină nr. 1 fl. 15.80, făină nr. 3 fl. 14.80, făină nr. 5 fl. 12.—, sîmînță 100 chilo fl. 54.— până 56.—, unsore de porc fl. 58.— până 60, sîu brut 100 chilo fl. 20.— până 22.—, sîu de lumini fl. 53.— până fl. 34.—, lumini turnate de sîu fl. 38.— până fl. 40.—, sîpun fl. 20 până 30.—, rîn 100 chilo fl. 1.60 până 2.—, cânepă fl. 32.— până 35.—, lemne de foc uscate m. cub. fl. 3.25 până 3.50, spirit p. 100 l. % 54.— până 57 cr., carnea de vită chilo 50 cr. până 62, carnea de vițel 48 până 56 cr., carnea de porc 44 până 48 cr., carnea de berbec 30 — până 32 cr., ouă 10 en 18 până 20 cr.

Tîrgul de rimători în Steinbruch. În 21 August n. s'au notat: ungurești bîtrîni grei 48.— cr. până 49.— cr., de mijloc 48.— cr. până 49.— cr., ungurești grei tineri 52.— cr. până 52 1/2 cr., de mijloc 51.— cr. până 52.— cr., ușori 49.— cr. până 50.— cr., marfă țearănească grea 46.— cr. până 47.— cr., de mijloc 47.— cr. până 48.— cr., ușoră 47.— cr. până 48.— cr., românești, de Bako n y, grei — cr. până — cr., transito grei — cr. până — cr., transito de mijloc — cr. până — cr., transito ușori — cr. până — cr., transito sîr bești grei 49.— cr. până 50 — cr., transito de mijloc 49.— cr. până 50 cr., transito ușori 47.— până cr. 48.— cr

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 22 August n. 1893.

Sămînțe		Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilo
		dela	până	dela	până
Grâu					
Bănăneș vechiu	74	—	—	75	—
Grâu dela Tisa	74	—	—	75	—
Grâu „Pesta	74	—	—	75	—
Grâu de Alba-Reg.	74	—	—	75	—
„Bacia	74	—	—	75	—
Grâu ung. de Nord	74	—	—	75	—
Sămînțe vechi ori noue		Soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	
				dela	până
Secară			70—72	6.10	6.2
Orz	de nutreț		60—62	5.70	6.—
„	de vînare		62—64	6.25	6.75
„	de bere		64—66	7.—	8.—
Ovės	—		39—41	6.15	6.75
Cucuruz (porumb)	bănăș		75	4.6	4.75
„	de alt soi		78	15 1/2	15 1/2
Meiu	—		—	—	—
Hrișcă	—		—	—	—
Măci pe termin.	Grâu	de toam.	7.14	7.46	
	„	de primă.	7.83	7.80	
	Cucuruz	Aug.-Sept.	4.72	4.74	
	„	Maiu-Iun	5.4	5.05	
	Ovės	de toamnă	6.49	6.50	
„	„	de primăv.	6.63	6.64	
Produse diverse		Soiul		Cursul	
				dela	până
Prețul pe 100 kilograme.	Sem. de trif.	Lucernă ungurească	42.—	48.—	
	„	roșie	53.—	58.—	
	Oleu de rap.	rafinat	39.—	39.50	
	Uns. de porc	dela Pesta	56.50	57.—	
	„	dela țeară	—	—	
	Slănină	svântă	55.—	56.—	
	„	afumată	39.—	40.—	
	Său	—	—	—	
	Prune	—	—	—	
	Lictar	slavon, nou	—	—	
	„	bănăneșec	—	—	
	Miere	brută	—	—	
	„	galbînă străcurată	30.—	32.—	
	Ceară	de Rosenau	—	—	
	Spirit	brut	16.—	16.50	
	Droidine de spirt	19.—	19.50		

